

Delavska Pravica

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop., v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Temelji nove družbe

Dogodki po svetu nam jasno pričajo, da živimo v času preloma. Mi smo že pred leti poudarjali, da mora prej ali slej priti do velikih sprememb pa ne samo v političnem, ampak tudi v gospodarskem življenju. Doba duhovne revolucije seveda še ni končana, pa tudi doba političnih in gospodarskih presnov je šele v prvih početkih. Italija, Nemčija, Avstrija, Amerika itd. so že storile prve poizkuse. Pa to so samo poizkusi, ki imajo zaenkrat le politični značaj, kolikor pa imajo gospodarske vsebine, je ta ostala povečini dosedaj še na papirju. Začeli so vendarle in nemogoče bo ustaviti sproženi kamen. Sicer so pa tudi res družabne razmere take, da nujno kličejo po spremembi. Čim prej pride in čim bolj dobre in sigurne temelje ji damo, tem manj bo porodnih bolečin, tem manj bo pretresov, tem manj gorja.

Krščansko delavstvo in nameščenstvo se dobro zaveda svoje velike naloge v teh težkih časih. Dobro se zaveda, da ne sme držati rok križem in čakati, da mu drugi prinesejo na krožniku novo ureditev družbe. Če katoličani ne bomo v teh časih res aktivni, bodo pač drugi snovali novo družbo, jo osnovali in tudi izvajali brez nas in proti nam.

Na čem sloni sedanja družba? Kaj so njeni temelji? Na golem materializmu, to se pravi: prizna zgolj stvarne dobrine in zanika vse duhovne vrednote. Na čistem egoizmu, to se pravi: vse le jaz, samo da je meni dobro, pa četudi drugi umirajo zraven. Novejši pa so prešli v monopolizem in nacionalizem ali z drugo besedo:

Materializem, egoizem, monopolizem in nacionalizem (v fašističnem pomenu besede) so zablode, ki so ustvarile današnje res prežalostne razmere. Te osnove sedanje družbe moramo zavreči, če hočemo ustvariti boljšo družbo. Zavreči jih pa moramo ne samo na papirju, ne samo v besedah, ampak resnično notranje po svojem duhu in razumu ter zunanje po svojih delih.

Nasproti materializmu moramo poudarjati velik pomen vere in duhovnih vrednot sploh in to ne samo za onostransko, ampak tudi za tostransko življenje. Nasproti egoizmu poudarjamo pravice in dolžnosti do družbe, do celote, do skupnosti. Pa samo poudarjanje je premalo, glejmo, delajmo, da se prenese v življenje. Kdor bi tega ne priznal, naj se ga prisili. Kajti zgornji, kapitalistični razred se teh dolžnosti ne zaveda in jih tudi ne izvršuje in jih ne bo izvrševal, dokler ga ne bomo k temu prisilili. Pa tudi med delavstvom je mnogo materializma in egoizma. To se vidi zlasti pri neorganiziranih, ki puste, da se drugi borijo zanje in ki pozneje uživajo sad truda drugih. Tudi tukaj je treba njivo čisti.

Obupna borba rudarjev

TPD ne drži besede — Nova stavka — Minister Ulmanski v Ljubljani — Simpatije z rudarji

Zadnja rudarska stavka je le na videz uspela. Preden so rudarji prišli iz rogov, je TPD obljubila, da umakne zahteve po znižanju plač, po dekategorizaciji starih, izučeni kopačev in po zmanjšanju deputatnega premoga. TPD je držala besedo samo 12 ur in pol. Od ministra Ulmanskega pa je dobila zagotovilo, da bo država odkupila 6500 ton več premoga kot dosedaj. Kljub temu pa je TPD pričela groziti z novimi redukcijami, tako kakor pred gladovno stavko. Rudarji so torej gladovali za profit TPD. Pri pogajanjih so delavci zaupniki izjavili, da bodo poročali delavstvu o novih pogojih družbe. Delavstvo je te pogoje kategorično odklonilo.

Izbruhnila je nova stavka

Pričeli so v Trbovljah, odtod se je razširila na ostale revirje. Preskrbljeno je bilo od strani oblasti za red in mir. Delavstvo se je zadržalo skrajno disciplinirano v zavesti, da bije obupni boj za golo življenje.

Prihod ministra Ulmanskega

Da bi se informiral o dejanskem stanju, je prišel iz Belgrada v Ljubljano minister za šume in rude dr. Ulmanski. Na banovini je konferiral z ministrom dr. Novakom, banom dr. Marušičem in podbanom. Sprejel je tudi zastopnike TPD in Delavske zbornice.

Delni umik TPD

Pod pritiskom stavke, organiziranega delavstva in v izogib le prehude obsodbe

stiti. Egoizem je ustvaril kapitalizem, kapitalizem pa je ustvaril razredni boj. In dokler bosta obstajala razreda izkoriščevalcev in izkoriščanih, bo obstojal razredni boj. Bodoča družba pa ne sme sloneti na boju razreda proti razredu, ne na diktaturi kateregakoli razreda ali stanu, ne na monopolu vsega življenja po enem narodu ali enem razredu ali stanu, bodoča družba mora zlasti gospodarsko sloneti na principu svobode posameznega človeka in celih stanov pod vidikom blagga skupnosti, celote.

Na tem principu bomo gradili bodočo družbo. In šele tedaj bo konec »udarov«, poizkusov, revolt in revolucij, ko bo ta princip zmagal, ko bo v vseh ljudeh resnično zaživela povezanost med Bogom, človekom in družbo.

javnosti, je TPD nekoliko popustila, in sicer: dogovor, ki bi moral stopiti v veljavo 15. avg. t. l., stopi v veljavo 1. sept. t. l. (torej za 15 dni!). Prihodnjih 9 mesecev ne bo reducirala delavstva. Grozila je namreč, da bo odpustila eno tretjino rudarjev, to je kakih 800 rudarjev. Opustila je zahtevo po dekategorizaciji starih izučeni kopačev.

In vendar znižanje

A kljub vsej bedi in obupni borbi delavstva, zahteva TPD znižanje plač od 1. septembra t. l., in sicer:

I. kategorija na 37 Din, II. kategorija na 32.25 Din, III. kategorije na 27.75 Din, IV.a kategorija na 23 Din ter IV.b kategorija na 18.50 Din.

Dosedaj veljavne akordne postavke se znižajo za 3 odstotke.

Deputatni premog se zniža na 6 ton, ozir. 3 tone letno.

Rudarsko glavarstvo je izdalo na delavstvo, da naj spoštuje zakon in se izogne vsakemu protizakonitemu dejanju.

Tudi TPD sama je izdala na delavstvo okrožnico, v kateri jih obvešča o novem zmanjšanju plač, akordnih mezdah in deputatnega premoga. V okrožnici tudi obeta, da ne bo odpustila nobenega sedaj zaposlenega delavca razen vsled disciplinskih in kazenskih prestopkov. Seveda je to silno problematična obljuba.

Razvoj zavarovanih delavcev pri SUZORju

v maju 1934

V maju 1934 je bilo zavarovanih pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu 562.643 delavcev in nameščencev. Napram aprilu 1934 znaša porast zavarovanega delavstva za 27.491 članov. Napram maju 1933 pa je število zavarovanega delavstva večje za 34.295.

Zavarovanih delavcev s stalno plačo do 8 Din dnevno je bilo 69.791 (po večini vajenci), od 8 do 24 Din dnevno 263.278, od 24—34 Din dnevno 95.777, od 34—48 Din dnevno 61.400 in s plačo nad 48 Din dnevno 72.397 članov.

Povprečna zavarov. plača je znašala 22.19 Din in je napram letu 1933 nižja za 1.16 Din. To znižanje ima svoj vzrok v tem, ker se je število zavarovanega delavstva s plačo nad 24 Din dnevno zmanjševalo za 9132 članov, a povečalo število članov v nižjih zavarov. razredih, t. j. pod 24 Din dnevno za 43.426 članov. Število zaposlenega delavstva tedaj raste na račun znižanja plač. Delavstvo od tega nima nikakih koristi marveč samo kapital.

Poročila z delavskih bojišč

Zaposlitev in zaslužek delavstva

Napram juniju 1934 je članstvo OUZD-a malenkostno padlo za — 168 zavarovancev. To je vsakoletni sezijijski pojav, katerega opazamo, odkar obstoja naše socialno zavarovanje. Proti koncu julija je začelo članstvo zopet nekoliko naraščati. — Letni prirast, to je prirast od julija 1933, znaša — 4403 zavarovancev. Med temi je 2602 moških in 1801 ženske. Zadnje mesece naraščajo moški vedno hitreje, dočim je letni diferencial ženskih skoraj nespremenjen na isti višini, t. j. okoli 1900 članic, diferencial za moške se je pa dvignil od — 798 na + 2602.

Prirast članstva napram juliju 1932 znaša + 1815; odgovarjajoči prirast v mesecu juniju je znašal + 360. Ta razlika napram letu 1932 bo v bodoče stalno naraščala.

Kljub izboljšanju zaposlenosti pa delavske plače padajo v glavnem že od začetka leta 1934. Povprečna dnevna zavarovana meza, katera je približno enaka faktičnemu dnevnemu zaslužku povprečnega delavca, je padla v juliju 1934 napram istemu mesecu lanskega leta za — Din 0.77 (v juniju — Din 0.69). To se pravi, da delavstvo zasluži dnevno Din 14.395 manj ali letno (300 dni) Din 4.318.580 manj. To je pa ogromna vsota tudi za naše delavstvo. Tu se vidi posledica manjše za znižanje plač. Ni še nastopilo izboljšanje naših gospodarskih razmer, ampak poslabšanje. Če padajo delavske plače, pada konzum, če pada konzum, mora padati trgovina, če pada trgovina, pada produkcija. Torej znižanje plač je gospodar. nazadovanje.

Viničarski vestnik

Širena iz Haloz

V enem zadnjih člankov smo opisali kričeči soc. položaj haloških viničarjev. Omenili smo pri tem samo viničarska središča Zavre in Sv. Barbaro, kjer da delujejo že tudi strokovne skupine. Največji haloški viničarski center pa je brezdvomno Sv. Trojica, pod katere farni zvon spada celo nad 400 viničarskih družin. Obsežni kraji Podlehnik, Gorca, Rodni vrh itd. to so vseprek sami veliki vinogradi, prebivalci pa sami viničarji. Življenjske prilike niso za nas tu nič boljše kakor drugje v ostalih Halozah. Plače isto 4—5 Din na dan ob času dela. Žrmlje imamo v vsaki hiši, pa koruze ni kaj mleti. Koruzni močnik nam je že praznična jed, kadar pa pečemo kruh, tedaj se tega veselimo kot največji izredni dogodek v družini.

Pa naše društveno življenje pri Sv. Trojici v Halozah. Kdor prebira članke v našem dnevnem časopisu o izseljencih, n. pr. tam v Argentini, si more tu ustvariti prav isto sliko. Razložek je samo ta, da so tam izseljenci, tu smo pa kot priseljenci, vsaj tako delajo z nami. Najnujnejše stanovsko potrebo imamo, ustvariti si močno strokovno organizacijo, ki nas bo branila in se borila za naše najosnovnejše življenjske pravice. Ravno taka strokovna organizacija pa zahteva, da imamo tu zrele može in izobražene voditelje. Ravno takih pa nam silno primanjkuje. Značajev, resnih in odločnih. Izobraženci, ki živijo tu med nami, se za nas ne zmenijo, so že prodani idejam liberalne meščanske kapitalistične družbe. Edina izjema je bil naš g. kaplan.

Že več let smo poskušali pokreniti gibanje za strokovno organizacijo. Pa nič prav ni šlo, dokler ni prišel k nam kaplanov tov. Lampret Jože. Tedaj se je začelo za našo strokovno skupino čisto novo življenje. Z njim smo imeli v svoji sredini izobraženca, ki je s svojo veliko zmožnostjo, a nesebično ljubeznijo, kot po Kristusu pravi brat med brati, povsod pomagal, delal in stopal tudi v borbo za nas, kjer je bilo treba. Vodil je in nas učil, kot oče svoje sinove, dajal nam je, kar je le imel. Njegova soba, je bila naša sejna soba, zborovališče in predavalnica. Pri njem smo imeli edino zatočišče v vseh dnevnih težavah. Hodil se je za viničarje potegovat celo k razpravam viničarskih komisij, kjer sta skupna z našim viničarskim strokovnim tajnikom tovarišem Petrom Rozmanom vedno odnesla uspehe. Bil nam je kot sv. Boštjan iz predmestja. Pri imovitih posestnikih je vstajala proti njemu zategadelj vedno večja mržnja. Tožili in denuncirali so ga, tako cerkveni, kakor politični oblasti, češ, da nas hujska in dela nezadovoljne napram našim gospodarjem.

Ko je odhajal od nas v sosedne žetale, nas je edino tolažilo to, da bomo še mogli k njemu po nasvete. Mnogi viničarji so rekli: »Nismo imeli pri Sv. Trojici takega delavskega duhovnika in ga najbrž več dolgo ne bomo.« Pa se isto varali. Novi g. kaplan pravi, da ne sme sodelovati pri naši organizaciji. Iz kakih vzrokov so tu vsa nasprotstva našemu pokretu od »krščanskih ljudi«, ko smo tudi mi po vsem svojem delu in hotenju z njimi vred tudi krščanski? Obogatili pa smo se pri tem za veliko spoznanje, namreč — da se na nikogar več ne zanašamo, kakor le sami na sebe in izrečno na svoje, zato bo naša skupina tudi vzdržala. Vidimo, da se brez silno redkih izjem, nič drugače ne godi tudi ostalemu slovenskemu delavstvu, da ga predvsem katoliška inteligenca brezbržno pušča ob strani in celo večkrat njegovi pravični borbi nasprotuje. Zato povemo: **delovno ljudstvo je ravno povsod tisto, ki producira vse za ves narod.** Inteligent, ki je izšel iz sredine takega ljudstva, katero ga posredno ali neposredno v svoji sredini še celo vzdržuje, pa ne povrača nazaj vedno enaki porejci duševne kulture, je brez ozira, kakršnokoli suknjo nosi, le brezsrčen izkoriščevalec mas, kakor drugi kapitalist. Tako sodi in mora soditi ves proletarijat, tudi viničar obnašanje izobraženstva.

Nameščenci

Problemi naših nameščencev:

ODPRAVNINA

V smislu § 333 obrtnega zakona ima nameščenec po desetih letih službe pravico do odpravnine v višini štirinajstkratne mesečne plače, po petnajstih letih do šestkratne in po dvajsetih do dvajsetkratne mesečne plače. Do te odpravnine pa nameščenec nima pravice, ako je sam odpovedal službo in ako ima po obstoječih zakonskih predpisih pravico do pokojnine.

Gornja določila navajamo iz vzroka, ker se bliža zopet 19. avgust, s katerim dnem bo najbrž ta ali oni nameščenec prejel službeno odpoved, a zaradi tega določila glede pokojninskega zavarovanja ni na jasnem, ali ima pravico do odpravnine ali ne. Iz dr. Reismanove knjižice »Delovno pravo« posnemamo, »da ni rečeno, da ne dobe odpravnine vsi, ki so zavarovani pri Pokojninskem zavodu, ker s samim zavarovanjem še nimajo pravice do pokojnine, ampak šele tedaj, ko dosežejo predpisano število let zavarovanja, ali da postanejo invalidi itd.« Iz tega jasno sledi, da je delodajalec dolžan izplačati nameščencu odpravnino, ako so dani predpogoji, kljub temu, da je zavarovan pri Pokojninskem zavodu, ker samo zavarovanje ga še ne opravičuje do pokojnine. Pač pa te odpravnine ne dobe oni nameščenci, ki po izstopu

iz službe dobe pokojnino bodisi vsled starosti ali pa invalidne nesposobnosti. Odpravnine tudi ne dobiš, ako podjetje likvidira, ali se njegovo stanje tako poslabša, da mu je nemogoče izplačati odpravnin. To je pa vsakemu nameščencu pač najbolje znano v kakšnem stanju se podjetje nahaja.

Lesno delavstvo

Gračnica. Mezdni spor, ki ga je povzročilo podjetje, je zaenkrat končan. V ponedeljek, 13. avgusta, so se vršila pod vodstvom g. ing. Barage, inšpektorja dela, ponovna pogajanja. Teh pogajanj so se udeležili za delavstvo: Delavska zbornica, JSZ po tovarišu Lombardu, obratni zaupnik in krajevna organizacija. Trajala so ves dan in do zadnjih trenutkov ni bilo upanja na ugoden uspeh. Podjetje je ostalo trdo in ni v začetku hotelo pristati na nikake izpremembe svojih predlogov. Delavstvo je, dasi je v zelo slabem gospodarskem položaju in dasi so njegove plače skrajno nizke, vendar upoštevalo tudi težke razmere, s katerimi se mora boriti podjetje, zlasti s konkurenco na svetovnem trgu, šlo v pogajanja in zahtevalo izboljšanje predlogov. Kakor že rečeno, je podjetje v začetku odklonilo vsako izpremembo, končno je pa vendarle preukrenilo svoje zadržanje in moralo sprejeti razna izboljšanja.

K temu je veliko pripomogel gospod inšpektor dela, v prvi vrsti pa discipliniranost delavstva. Če bi bilo delavstvo razbito, bi podjetje tega ne napravilo. Ker je pa videl, da je enotno in odločno, da gre če treba, v najljutejšo borbo za svoj kruh, ni hotel tirati spor do skrajnosti. Zato je bil dosežen sporazum in delavstvo je šlo v torek, 14. avg. na delo.

V tej tovarni je bilo že več sporov in organizacija je morala že večkrat posredovati in se truditi, da je odstranila razne spore. Toda tako trdovratnih pogajanj še ni nikoli vodila. To je dokaz, da se organizacija vedno bolj utrjuje in notranje očiščuje. Če ne bi bilo organizacije, bi delavstvo sploh ne bilo sposobno boja in bi bilo prepuščeno na milost in nemilost podjetju. Ne bi pa napravili svoje dolžnosti, ako ne bi opozorili delavstva na važen nauk, ki sledi iz teh pogajanj. To pogajanje uči, da še ni organizacija tako strunna, kakor žele zavedni delavec. Kakor vedno, se je dogodilo tudi sedaj, da je bilo nekaj oseb iz delavskih vrst, ki so menile, da ne spadajo v naše vrste, ki so imele pred očmi le svojo lastno korist, ne pa korist celokupnega delavstva. Zapustili so fronto svojih tovarišev in tovarišic in šli svojo pot. Organizacija mora znati obračunati tudi s takimi »tovariši«. Ti so se s svojim postopanjem sami izločili iz delavskih vrst in postali nasprotniki delavstva.

Taki pojavi pa nas ne smejo niti oplahiti niti omalodušiti. Taki značaji nazorno pokazujejo, kako nujno je potrebno, da gojimo med člani delavske samozaveze, da se vsak zaveda moči in delovne sile delavstva; da se čuti vsak odgovornega za usodo celokupnega delavstva in da ne sme noben delavec reševati lastnih zadev, preden niso rešene zadeve celokupnega delavstva. Kdor tako dela, koplje v prvi vrsti grob sebi. Še bolj moramo poglobiti in izgraditi disciplino. Kajti ti boji niso zadnji v naši tovarni. Zavedajmo se, da bo ob prvi priliki podjetnik prišel s temi ali onimi zahtevami, ki bi utegnile delavstvo britko zadeti. Mogoče bodo še hujši boji. Tem bojem bomo kos le, če bo zavladal v nas resničen delavski duh in če ne bomo nikoli dopustili, da bi reševalo podjetje zadeve posameznih delavcev posamič in posebej, ampak če bomo vedno branili in zastopali stališče, da je tako zadeva posameznika, kakor zadeva vseh, zadeva celokupnega delavstva. Za privzgojo takega duha, za sklenitev kolektivne pogodbe in za poglobitev naše bodočnosti in za poglobitev medsebojnega zaupanja veljaj tudi bodoče delo v vaši organizaciji.

Avstrijske strokovne organizacije

Dne 29. maja t. l. je bil mednarodni kongres krščanskih nameščenskih organizacij v Parizu. Na predposvetovanju so obravnavali tudi problem avstrijskih strokovnih organizacij. Untermüller, zastopnik Avstrijcev, je poročal med drugim: Avstrijske socialistične strokovne organizacije so bile oblastno razpuščene. Tega niso zahtevale krščanske strokovne organizacije, niti niso s tem soglašale. Na podlagi dejstev in danega položaja so se krščanske strokovne organizacije pridružile oz. izrekle za enotno strokovno organizacijo. Vendar pa se niso strinjali z zakonom o novi »Strokovni zvezi delavstva in nameščenstva« in sicer zato ne, ker bi zakon zadel le delojemalce, delodajalcem bi pa pustil polno svobodo.

Ta zveza ni zakonsko prisilna organizacija, pač pa ima popoln monopol glede kolektivnih pogodb, obratnih zaupnikov, zbornic itd. Ta zveza je pobrala tudi ves denar bivših soc. demokratov, vendar pa izplačuje podpore

bivšim soc. dem. tajnikom. Pri nabiranju članstva ima nova zveza zelo velike težkoče. Bivše strokovne organizacije ne znajo več vršiti strokovnega dela. Obstojajo pa še in se pečajo z izobraževalnim in podpornim poslom. Nameščenci pa sploh ne gredo v zvezo in skušajo ustvariti svojo organizacijo, ki bi se včlanila v internacionali. Dosedaj pa avstrijsko delavstvo ni mednarodno organizirano; stare organizacije niso več strokovne, nova državna je monopolna in torej de facto ni svobodna, novih svobodnih strokovnih pa ni oz. bodo zelo težko dopuščene.

Kdo torej zastopa danes strokovne in stanovske interese avstrijskega delavstva in nameščenstva? Nihče! Bolj so revni, bolj izpostavljeni izkoriščanju, kot pa je to bilo kdajkoli popreje.

Svobodne strokovne organizacije so vendar le mnogo, mnogo vredne. Njihovo vrednost pa znajo navadno ceniti šele tedaj, ko je že prepozno.

Rudarjem (delavcem), ki so se vrnili iz Nemčije

Za one, ki še niso upokojeni in so bili poprej v Nemčiji zavarovani (člani bratovske skladnice ali druge zavarovalnice, kakor so deželni zavarovalni zavodi) je zelo važno, da si ohranijo svoje pravice na pokojnino in invalidnino (državno rento) v Nemčiji, kakor tudi v Jugoslaviji, ako so tudi tam bili na delu in zavarovani (člani bratovske skladnice).

Ali treba je razlikovati: kdor je v domovini še sedaj na delu in plačuje zavarovanje v bratovsko skladnico, si s tem samim že ohrani svoje pravice na dobljena leta zavarovanja v Nemčiji, ne da bi mu bilo treba plačevati semkaj priznalnino.

Če pa gre za rudarja, velja to-le: ako je sedaj na rudarskem delu v domovini, mu ni treba semkaj plačevati priznalnino; ako ni na rudniku zaposlen, daš opravlja delo, ki je sicer podvrženo zavarovanju (v tvornici) pa mora vsekako plačevati priznalnino semkaj v rudarsko bratovsko skladnico (Knappschaft).

Torej, kdor je brezposeln ali kot rudar (bivši) na nerudarskem poslu v domovini, mora brezpogojno plačevati priznalnino v Nemčijo, in če je bil član bratovske skladnice tudi v Jugoslaviji, mora priznalne prispevke tudi tam plačevati. Člen 22 pogodbe o socialnem zavarovanju, sklenjene med našo kraljevino in Nemčijo namreč govori: kadar neha obveznost zavarovanja, se iz zavarovanja pričakovane pravice v eni izmed držav pogodnic ne ohranijo s plačevanjem priznalnine bratovski (rudarski) skladnici druge države.

Iz tega sledi: kdor ima leta zavarovanja v domovini in v Nemčiji, mora v primeru brezposelnosti plačevati priznalnino na dve strani in v Nemčiji sami za dve zavarovanji: rudarsko in državno invalidsko rento.

I. Za rudarsko rento se plača priznalnina takole: za vsako koledarsko leto do konca leta (v roku enega leta) vsaj 6 polovičnih mesečnih prispevkov in to vsaj za I. mezdni razred. Torej je treba za vsako koledarsko leto plačati vsaj:

V I. mezd. raz. $6 \times 7.40 \text{ RM} : 2 = 22.20 \text{ RM}$.
Pri dohodku nad 75—100 RM v II. mezd. raz. $6 \times 9.80 \text{ RM} : 2 = 29.40 \text{ RM}$.
Pri dohodku nad 100—125 RM v III. mezd. raz. $6 \times 12.30 \text{ RM} : 2 = 36.90 \text{ RM}$.
Pri dohodku nad 125—150 RM v IV. mezd. raz. $6 \times 14.70 \text{ RM} : 2 = 44.10 \text{ RM}$.
Pri dohodku nad 150—175 RM v V. mezd. raz. $6 \times 17.20 \text{ RM} : 2 = 51.60 \text{ RM}$.
Pri dohodku nad 175—200 RM v VI. mezd. raz. $6 \times 19.60 \text{ RM} : 2 = 58.80 \text{ RM}$.
Pri dohodku nad 200—225 RM v VII. mezd. raz. $6 \times 22.10 \text{ RM} : 2 = 66.30 \text{ RM}$.
Pri dohodku nad 225 RM v VIII. mezd. raz. $6 \times 24.50 \text{ RM} : 2 = 73.50 \text{ RM}$.

(Pri vsakem vplačilu je treba priložiti potrdilo delodajalca, koliko dohodka ima dotični, ako je na kakšnem poslu.)

II. Da si ohrani naš povratnik tudi pravice na tako zvano državno rento (reichsgesetzliche Rente), mora plačati za vsak dveletni rok (doba dveh let) kot priznalnino do konca tega roka vsaj pet mesečnih prispevkov. Glasom § 1440 RVO se morajo prispevki plačevati v tisti mezdni razred, ki ustreza zaslužku, vsaj pa v mezdni razred II.

Mesečni prispevki za mezdne razrede II—V znašajo pri mesečnem zaslužku:
od 52 RM do 78 RM za II. mezdni razred 2.58 RM;
od 78 RM do 104 RM za III. mezdni razred 3.90 RM;
od 104 RM do 130 RM za IV. mezdni razred 5.22 RM;
od 130 RM do 156 RM za V. mezdni razred 6.48 RM.

Te rente — državne invalidske rente — ker slične v Jugoslaviji ni, Nemčija sicer redno ne izplačuje v našo kraljevino, vendar je važno in koristno, da si sleherni ohrani pravice tudi na to rento, posebno še tisti, ki je bil izgnan ali uradno odpravljen v domovino, ker se ta renta vendarle izplačuje:

1. v primeru izгона ali prisilne po oblastih odrejane odprave v domovino;
2. ker se utegne ta ali oni morda vrniti v Nemčijo;
3. ker se utegne zavarovanje za onemoglost danes ali jutri izvesti tudi v Jugoslaviji in bi se potem ta renta izplačevala iz Nemčije našim povratnikom v vsakem primeru, tudi če so se prostovoljno vrnili.

Sicer pa naj omenimo, da se v primeru, ko se je upokojenec prostovoljno vrnil v domovino, ne izplačuje sicer državna renta, zato pa cela rudarska renta: če je namreč rudarju zaradi tega, ker prejema poleg rudarske tudi državno invalidsko rento, rudarska renta znižana (nekaterim n. pr. za 20 RM), bo zato prejemal celo nezmanjšano rudarsko pokojnino (ker počiva državna pokojnina radi prostovoljne vrnitve v domovino).

Da se vrne mo plačevanju priznanih prispevkov, še omenimo, da je pri vsakem vplačilu še treba navesti:

1. osebne podatke (ime, priimek in rojstni datum);
2. za katero zavarovanje se plača priznalnino — za rudarsko-pokojninsko ali drž. (invalidsko);
3. za katero razdobje.

Izseljensko odposlanstvo kraljevine Jugoslavije za Nemčijo v Düsseldorfu.

Modernizacija neke sladkorne tovarne je vzela zaslužek od 110 zaposlenih delavcev 47tm, v poslu jih je ostalo še 62.

Z uvedbo stroja za dviganje oz. kopanje glin je izgubilo zaslužek od 60 zaposlenih delavcev 52. Samo 8 jih je tedaj še ostalo pri delu.

Kaj je novega

NOVE GOSPODARSKE UREDBE

Ministrski svet je sprejel novo uredbo o obrestih. Uredba določa najvišjo obrestno mero. Za naše kraje ni posebno važna in koristna, ker obrestna mera itak ni višja kot jo dopušča uredba. Važna je pa za južne kraje naše države. Nadalje je sprejel ministrski svet uredbo o kartelih. Karteli se ne smejo ustanavljati razen z dovoljenjem ministrskega sveta. Nad karteli vodi kontrolo država. Popravljalnice Bate niso več dovoljene, tako je sklenil ministrski svet. Industrijsko-tvorniškim obratom za obleko in obutev je namreč prepovedano popravljati obleko in obutev. Od te naredbe bodo še naši čevljarji in krojači nekaj profitirali.

Tuj kapital v Jugoslaviji. Skupno je v našem bančnem gospodarstvu vloženega okoli 3 milijarde tujega kapitala. Od tega odpade na francoski kapital 800 milijonov, na avstrijskega 500, na švicarskega 350, na češkega 300, na belgijskega 200, na angleškega 200, 650 milijonov pa na ostale države. (Številke povzel po »Borbi« z dne 7. avgusta t. l.). Koliko mislite, da »nese« ta kapital? Če se obrestuje po 8% (pa se v večini še više), da to letno dobrih 240.000.000 (240 milijonov). Koliko pride to na enega Jugoslavana? In ves ta denar gre v inozemstvo!!

Ljubljana — drago mesto. Če vzamemo za podlago indeks iz l. 1950 in ga postavimo na 100, znašajo stroški za prehrano v aprilu letos: v Ljubljani 80,5, v Zagrebu 76,9, v Beogradu 77, v Splitu 79,5, v Skoplju 69,6. Glede prehrane smo v Ljubljani dragi.

Umrli je bivši slovenski minister profesor Anton Sušnik.

Dolar je začel padati. Američani so ga že razvrednotili za 41%, zato da se je tudi poživila trgovina. Kaj nameravajo sedaj, je še skrivno.

Funt sterling (angleška valuta) je tudi začel nihati. Trdijo, da delajo Angleži to namenoma, da bi jim ne bilo treba plačati vojnih dolgov.

Amnestijo je izdal Hitler, ker je postal predsednik nemške republike. Amnestija se nanaša na vse politične delikte, ki niso bili zagrešeni iz »nekega sovražstva proti državi«. Čudna harmonika je to določilo.

Mussolini je jezen, ker so se nekateri fašistični oblastniki skušali upreti njegovi komandi. Upornike je zaprl na Liparskih otokih. Vsak diktator se boji za oblast in vendar nihče ne vzdrži dolgo. V ozadju godrnjanja je pa gospodarska kriza.

Pobotanje, Nemci in Avstrijci se bodo počasi le pobotali, vsaj tako kaže. Pri pogrebu Hindenburga so Nemci izkazali avstrijskim zastopnikom mvelike časti. Ali je bil Dollfuss tako napotil Nemcem, ali so Nemci postali bolj previdni in pametni, da cikajo na spravo.

Socialiste izpuščajo namreč v Avstriji. Zaprl so jih deloma v februarju (socialistična revolucija), deloma v juniju (narodnosocialistična revolucija). Tako so izpustili dr. Seitza, bivšega dunajskega župana, in dr. Rennerja, bivšega socialističnega kancelarja.

Narodne socialiste ohešajo in zapirajo tudi v Avstriji zaradi zadnje revolucije in smrti dr. Dollfussa. Nemec v rajhu mora biti narodni socialist, če ni, je zaprt, Nemec v Avstriji ne sme biti narodni socialist, sicer je zaprt. Težko je Nemcem. Diktature so res čudne in različne, pa vendar podobne, pa silno krhke in kratkotrajne.

Soc. gospodarske zanimivosti

V industriji stekla na Angleškem je zaradi uvedbe avtomatičnih strojev postalo 70% kvalificiranih delavcev brez dela in to v času od leta 1920—1928.

Podjetje Vlehek Tool Comp. v Clevelandu (USA) je imelo leta 1918 16 parnih kladiv in zaposlenih 480 delavcev, leta 1927 se je število parnih kladiv povečalo na 22, število zaposlenega delavstva pa zmanjšalo za 20. V istem času pa je porastla produkcija za 40%.

Tovarne so vsled tega skoraj popolnoma ustavile delo. Od vsakih 1000 steklarskih delavcev je 700 brezposelnih.

Več srčne kulture

V listu »Naše duhovno življenje«, ki izhaja v Buenos Airesu v Argentini priobčuje F. Dalibor zanimive članke o gospodarskih, socialnih in drugih prilikah argentinskega ljudstva. Tako je pred kratkim bil priobčen članek, ki z vso zgovornostjo dokazuje, kako pretirano sport uničuje v mladini vsako srčno kulturo.

Tako je njegovo mnenje o sportu:

Danes živimo v času, ki očitno polaga preveč varnosti na dresuro telesa in na vezbanje uma, pozablja pa — na srce.

Zdi se, kakor da skušajo neke nevidne sile na vsak način, vztrajno, potrpežljivo in uspešno odvrniti ljudske mase od treznih kulturnih, moralnih in socialnih vprašanj, da jih vprežejo v službo gumijastega mehurja, nogometne žoge in lascivnega, plitvega, navadno nemoralnega in škodljivega filma.

Zakaj oblasti tako vneto podpirajo na primer nogomet, duhovno izobrazbo pa dostikrat naravnost zavirajo? To je vendar poveljevanje in prekomerno negovanje tega, kar je na nas smrtnega, umrljivega in minljivega in neodpušljivo zanemarjanje tega, kar je glavnega, večnega in neminljivega.

Nedavno je poslala argentinska vlada na svoje stroške celo skupino nogometašev v Bologno (Italija), da se tam tepejo za nogometno žogo! Kakšni izdatki za — prazen nič.

Zakaj oprasha množice vlade svoje nogometne in druga sportna društva vsakih davkov in jih podpirajo še z izrednimi darili, med tem, ko vsled pomanjkanja sredstev natezajo na primer poštno pristojbino za časopisje na neznosno višino petih centavov za en izvod, ko je vendar časopis najboljši izobraževalno sredstvo širokih ljudskih mas, če je pisan z ljubeznijo do resnice in pošteno.

Ali ste že kdaj vprašali, zakaj da stopicajo gospodje ministri iz svojih visokih sedežev tako radi in razmeroma pogosto v razne nogometne arene, v kakšno šolo pa komaj po enkrat na leto ali pa še enkrat ne? Zakaj dajejo toliko prednosti petam in nogam pred razumom in dušo in resnično kulturo, prednost gumijastemu mehuru, nogometni žogi, nad resnično izobrazbo ljudskih mas? Poglejte na razna igrišča.

Našli boste nepregledne množice ljudstva, štiri-deset, petdeset in še več tisoč. Vsake starosti in vseh slojev. Bogati in siromaki, »inteligentni« in glupi trepečejo in zadržujejo sapo v pričakovanju »velikih dogodkov«.

Kaj se vendar dogaja tukaj, se mora človek nehoti vprašati, ali se odloča o svobodi in sužnosti, o vstajenju in smrti vesoljnega naroda?

Naenkrat Vas bo silen vrišč prebudil iz sanj. Kot bi spustil na plano vso zverjad zoološkega vrta v palermem parku! Do neba segajoč krik iz deset-tisočerihih grl! Nekateri lrenetično ploskajo. Drugi drhtijo vsled razburjenja in radosti. Oči se bulijo, žile nabrekajo na vratu in na sencih. Ker ne vedo, kako bi sicer dali duška svojemu pijanemu veselju, mečejo nekateri v zrak klobuke, skačejo v areno, junake dneva dvigajo na ramena in pojejo bojevitne pesmi, celo narodno himno. Še isti večer pišejo vsi listi o občudovanja vrednih možeh, prinašajo njihove ogromne slike, včasih čez dve strani, in podrobno poročajo o vsem njihovem javnem in zasebnem življenju. Buenosajreška mestna dekleta, pa tudi žene, poljubujejo včasih te velike slike, bodisi skrivaj, bodisi tudi javno.

Kaj se je vendar zgodilo? Ali so odpravili krizo? Dali stotisočem brezposelnih spet dela in zaslužka? Ali so vrgli korupcijo? Ali so zatrli analfabetizem? Ali so domovino rešili sovražnikov? Kakšni silni junaki so to? Junaki modrosti, srca, razuma?

Kaj še!

Veste, kakšne junake buenosajreščani tako zelo slavimo? Tako neizmerno bolj ko vse druge? Junake praznih, votlih gumijastih mehurjev, nogometne žoge!

Pri njihovi slavni zmagi ni sodelovala ne duša, ne razum, ne srce, ampak samo urne pete in močne noge.

Ko včasih gledam po teh ogromnih pijanih množicah in se zavem, kaj da je vzrok njihovega nepopisnemu navdušenju, se mi nehoti vsiljuje vprašanje: Ali so ti ljudje res še pri pameti? In če sedaj iz vlnudnosti na to vprašanje samo napol odgovorim: Popolnoma pri pameti po mojem prav gotovo niso!

Ali niso vse te norčije rimski cirkusi in gladijatorske igre v novi izdaji? Ali ni to čisto navadno pozivljanje ljudskih množic?

O, prazni gumijasti mehur, simbol naše dobe!

Gojitev fizične moči in sile!?

Prav gotovo, vsi je potrebujemo. Posebno tudi duševni delavci. Toda, kateri si hočejo hvaljevalno izuriti telo, zakaj si ga ne bi z ročnim delom, s kakim koristnim in vsestransko plemenitim opravilom? Z obličem v rokah ali sekiro ali z lestvo ali krampom ali lopato? Kaj je v praznem gumijastem mehuru res več vrednot, več umetnosti, več lepote, po v večje negovanem vrtu, lastnoročno zgrajeni hišici, lepo izdelani omari?

Povsod samo dobiček

Iz člankov, ki jih pod naslovom »Argentinski film« piše Franc Dalibor v listu »Naše duhovno življenje«, ki izhaja v Buenos Airesu v Argentini, priobčujemo sestavek, v katerem pisec opisuje razmere v pivovarniški industriji Argentine. Članek je zanimiv vsled tega, ker tako nazorno opisuje vso pogrešenost liberalnega pojmovanja gospodarske svobode in boj poštenih Argentinec, ki se skušajo tega kapitalističnega gospodarstva otresti z združništvom.

Pivovarniška je najdobitkonosnejša izmed vseh industrij v Argentini! Akcije, ki v Argentini največ nesejo, so pivovarske. Vse argentinske pivovarne delajo z ogromnimi dobički ter so obogatile lastnike njih akcijs. V zadnjih 10 letih so vrgle pivovarniške akcije v Argentini povprečno 14½ % dividende. Oglejmo si dobičke nekaterih večjih argentinskih pivovarn v času od 1. 7. 1931 do 30. 6. 1932, kakor sem jih povzel iz argentinskega vladnega izvestja »Boletín oficial de la Nación«, in ki gotovo ne bodo neugodni za imenovana podjetja, ki so brez vsakega dvoma že zaradi davkov izkazala kolikor mogoče nizke čiste dobičke.

Pivovarna Bieckert Ltda, Llavallol — Dan bilance 30. 6. 1930 — Kapital oro sellado 9.545.454 — Čisti dobiček 1.897.088 — odstotek dividende 19.86.

Pivovarna Del Norte, Tucumán — Dan bilance 30. 6. 1930 — kapital oro sell. 3.500.000 — čisti dobiček 613.683 — odstotek dividende 17.53.

Pivovarna Palermo, Buenos Aires — Dan bilance 30. 6. 1930 — kapital oro sell. 10.000.000 — čisti dobiček 2.298.454 — odstotek dividende 22.98.

Pivovarna Quilmes, Quilmes — Dan bilance 31. 12. 1929 — kapital oro sell. 10.240.000 — čisti dobiček 1.525.923 — odstotek dividende 14.88.

Pivovarna San Carlos, Santa Fé — Dan bilance 30. 6. 1930 — kapital oro sell. 1.250.000 — čisti dobiček 438.307 — odstotek dividende 35.06.

Pivovarna Schlau, Rosario — Dan bilance 30. 6. 1930 — kapital oro sell. 5.000.000 — čisti dobiček 976.859 — odstotek dividende 19.53.

Z največjim dobičkom je torej delala pivovarna San Carlos v Pcia. Santa Fé: kar 35 odstotkov je zaslužila v enem samem letu!

Te visoke dividende se vzdržujejo vzlic krizi, ki jo preživljamo in zdi se, da bo tako tudi ostalo. Argentinske pivovarniške delnice, ki dajejo največje dobičke v vseh petih delih sveta, so bile že pred leti takorekoč monopolizirane.

Mnogočlanska pariška židovska rodbina Bamberg je lastnica večine delnic quilmeške pivovarne, pri ostalih pa si je tudi znala zagotoviti odločilen vpliv, tako da so do prav pred kratkim prav za prav Bambergi gospodarili na argentinskem pivskem trgu. Vse pivovarne so bile med seboj povezane po natančnih dogovorih, v katerih so zlasti določile, po kakšnih cenah da bodo točile pivo. Če je šla katera pod ceno in prodaja kak sodeček piva pod dogovorom, čeprav še vedno z znatnim dobičkom, je morala plačati visoko globo v skupno blagajno. Na ta način je bilo mogoče ohraniti argentinskemu pivu primerno visoke cene.

Ta brez vsakega dvoma napačni in škodljivi način samovoljnega določanja cen izvira iz starega liberalnega pojmovanja popolne gospodarske svobode, ki je zadnje stoletje skoraj popolnoma in neovirano zavladalo na gospodarskem, političnem in moralnem polju, in rodila med drugimi malovrednimi sadovi tudi moderni velekapitalizem, ki nas danes tako tepe in se ga še vedno ne moremo otepti, temveč še danes neizprosno in kruto vlada

narodom. V naše lastne duše se je zagrizel tako globoko, da tudi mnogi tisti, ki bi jim bilo najmanj treba, ker jih liberalni kapitalizem posebno stiska, še danes »liberalno« mislijo in čuvstvujejo in brezmišlno ponavljajo stare, obrabljene liberalne fraze, ki so jih naučili tisti, katerim koristijo.

Ogromni dobički po liberalnem načinu upravljane argentinske pivovarske industrije, ki romajo povrh skoraj izključno v inozemstvo, so že dolgo boleli argentinske rodoljube. Ustanovili so zato zadnji čas pivovarsko zadrugo Nueva Cerveceria Argentina. In ravno zaradi te zadruge predvsem pišem današnji svoj film.

5985 zadrugarjev se je združilo v misli, da si postavijo lastno pivovarno. In dosegli so jo. Pa še kakšno!

Zadrugarji Nove argentinske pivovarne so po svojih civilnih poklicih takole razdeljeni:

2579 malih almacenerjev prodajalcev živil in gostilničarjev;

30 veletržcev z živili;

287 tvorničarjev sodavice in ledu;

214 intelektualcev: duhovnikov, zdravnikov, odvetnikov, živinozdravnikov, uradnikov, učiteljev in častnikov;

946 penzionistov;

1929 delavcev;

5985 torej vseh skupaj.

Povprečno je prispeval vsak zadrugar 600 pesov v skupno blagajno.

Ti zadrugarji živijo po vsej republiki; od Misionesa pa do Tierra del Fuego, tako da se tudi dobiček tega podjetja precej enakomerno in blagodejno razliva po vsej deželi.

To in ono

CELJE

Zadnje čase opažamo tudi pri nas učvrstitev. Pristopajoči vidijo ravno pot, katero hodi JSZ, ki brez kričanja stori svojo dolžnost v blagor zatiranim. Na tem tudi ostane, ker se dobro zaveda, da z lažmi in s praznim govorjenjem ne bo uvrstila delavske frote, temveč bo ostalo le vse trholo.

40-letnico kršč. soc. gibanja bo praznovala tudi naša skupina. Ne radi zunanosti, ampak radi moči in zavednosti in še radi moči, ki so jo gradili! To samo mimogrede. Za nas vse mora biti le važno skupna borba za uveljavljanje pravice. Zato vabimo kršč. misleče delavstvo v Celju in okolici v naše vrste, da kot poedince manifestirajo za skupna načela. In organizacijo, katero bomo po svojih močeh dvigali, bo tudi stala zvesta ob strani svojemu članstvu. Da je to organizacija kršč. socialcev v to verujemo!

*

Celjsko članstvo in somišljeniki!

V nedeljo, 26. avgusta bo ob pol 9 dopoldne v Delavski zbornici sestanek celjske skupine. O delu Delavske zbornice s posebnim ozirom na JSZ bo poročal tov. Lešnik. To nas mora zanimati! Zato pridite gotovo vsi!

Pojdite z nami! Preloženo je eno najlepših letošnjih romanj — k Mariji Lürski v Rajhenburg, združeno s celodnevним izletom v Zagreb — na dan 8. in 9. septembra. Prevz. g. knezoškof dr. Rožman gre z nami! Redne prijave in vplačila sprejemamo še do 28. avgusta. Podobna pojasnila pošlje: List »Po božjem svetu«, Ljubljana, Tyrševa cesta 17.

Soc.-gospodarske zanimivosti

V nemških premogovnikih je znašala produkcija premoga na enega rudarja pri 8 urnem delu v novembru 1933, in sicer v Porurju 2171 kg, v Zg. leziji 2348 kg, v Sp. Šleziji 1295 kg, v Aachenu 1523 kg, na Saškem 1081 kg. Največ producira torej rudar v Zg. Šleziji, najmanj pa na Saškem. Zanimivo je, da so kljub najvišji produkciji rudarji v Zg. Šleziji s svojo plačo na tretjem mestu. Tako zasluži rudar kopač v Porurju 7.75 RM na šiht, v Aachenu 6.89 RM, v Zg. Šleziji 6.68 RM, na Saškem pa 6.27 RM. Rudar v Zg. Šleziji producira v tem primeru 1817 kg več dnevno in zasluži zato samo 1.48 RM več kot njegov tovariš v Saških rudnikih.